СРПСКИ ЗВУЦИ 5

Шпица: „СРПСКИ ЗВУЦИ - Емисија којом обнављамо сећање на наше музичко наслеђе“

Спикер: Овај пројекат суфинансиран је од стране Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије. Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства.

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:
Певано позоришно песништво, познатије као певана позоришна поезија, певане позоришне соло песме или краће позоришне песме, било је посебно актуелно између 1734. године и 1914. Позоришна поезија представља синкретичан облик српског песништва и музике, који се стварао, уобличавао и изводио на позорници и популаризовао певање као певачку нумеру глумаца у позоришним делима.
Међу позоришним песмама је и песма Даврина Јенка „Зидање Раванице“ којој посвећујемо данашњу емисију. Позоришна поезија је у извођењу Београдског певачког друштва, а на крају емисије још једанпут у извођењу Карловачке богословије.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:
Са нашом сталном саговорницом музиколошкињомАњом Лазаревић Коцић данашњу емисију отварамо причом о културолошком значају певачких друштава. Следи и песма „Косово“ коју први пут слушамо у нашој емисији, а затим и две песме касније које смо раније слушали и то песма „Сабља моја“ и песма „Укор“. Све су, наравно, написане, компоноване од стране Даворина Јенка.

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:
Певачка друштва 19. века нису само хорови. Певачка друштва су била места, заправо, окупљања људи који деле некаква заједничка интересовања, али и идеолошке погледе, па врло чисто и политичке погледе. И они су се ту дружили. То је често личило на оно што смо у остатку Европе називали салонском културом, што је почињало да полако долази и код нас. И ви сте у певачким друштвима имали бројне људе, интелектуалце из потпуно других области, дакле, људе који су се бавили професионално другим стварима и који су ту били због љубави према уметности. Ево, Прво београдско певачко друштво, за које је Јенко био професионално везан, па и сви ови остали композитори о којима смо причали… Суштински председник његов је био чувени Милан Миловук, који, наравно, уопште није био из света музике. То је човек који је Мокрањцу дао стипендију. Мокрањцу није нико из музике дао стипендију, него један Милан Миловук. Дакле, то су била места, заправо, окупљања, разговора, размена идеја. И то су били људи који су, захваљујући ономе што они јесу, некаквим својим интегритетом и наравно, песмом коју су собом носили, проносили суштински и неке јасне поруке својим слушаоцима. И били су важни, просто су били значајни уопште за културни живот тадашње Србије.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:
Ми ове разговоре и уопште ове емисије водимо из времена када постоје бројне уметности, и филм и позориште и дизајн и архитектура итд. Да ли је музика имала у то време нико посебно значење?

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:
Јесте. Заиста јесте. Са једне стране музика, поготово вокална или вокално-инструментална има ту моћ да поруку, било какву, непосредно пренесе, што је једино могуће још у позоришту или књижевности…дакле та врста непосредности постоји. Друго, оно што је било важно, поготово кад су били у питању хорови тада, јесте што вам за хор није било потребно много средстава. Ви сте имали један невероватан број певачких друштава у Србији, односно хорова. Дакле то се толико множило и разгранало, али зашто…зато што нисте морали да имате ни скупе инструменте, ни школоване људе, дакле довољни су били аматери који су описмењени музички и који то желе да раде. Тако да је то било врло погодно и згодно и онда су се многи просто усмерили ка томе…и та популарност се види по броју хорова које сте ви имали у читавој земљи, по томе ко је све учествовао у тим хоровима и по томе што су некако хорови били присутни на сваком концерту, на сваком важнијем дешавању у било ком граду ви сте имали обавезни наступ некаквог хора, па су онда путовали…Ви имате Прво београдско певачко друштво, које касније, временом, кроз 19. век добија и неку много значајнију улогу, од тога да је то постао званичан краљевски, односно дворски хор, аутоматски хор Саборне цркве у Београду, чији је и данас део и званични хор, до тога да, на пример, краљ шаље Прво београдско певачко друштво и Мокрањца у једну врсту, малтене, дипломатске мисије и путовања по Турској, преко Босфора, где држе одређене концерте, у Турској, па у Бугарској, дакле свуда тамо где смо имали затегнуте политичке ситуације и где се између осталог то користи просто на један начин у некакву дипломатску сврху…и то је била нека врста дипломатске мисије које је и Мокрањац био свестан…То је дакле била једна врло комплексна прича Србије 19. века.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:
Да ли се данас хорска музика тако третира или је запостављена?

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:
Не, апсолутно не. Она се и даље негује, наравно, овде. Ми имамо изузетне хорове. Прво београдско певачко друштво које и даље постоји, наравно, и то је и даље један од најбољих хорова које имамо, па Панчевачко црквено певачко друштво. На жалост, у Крагујевцу, који је имао, по неким сазнањима, чак и прва певачка друштва у Србији тадашњој, не постоји ни једно од тих друштава. Али, оно што постоји, на пример, у Крагујевцу, јесте тај велики фестивал, бијенални, ових хорова. Постоје фестивали, међутим, генерално, хорско певаштво јесте у једној озбиљној кризи, мада је све у

кризи, тако да то не треба да нас чуди. У складу са тим, негује се, дакле, по овим фестивалима који још увек постоје, који су добрим делом и међународни, негује се, на Мокрањчевим данима у Неготину сваког септембра, дакле, опет један фестивал и једна манифестација, која је значајна не само за Мокрањчево стваралаштво, него, генерално, за хорски звук. Оно што је такође изузетно важно и што је драгоцено, јесте неговање црквеног појања и дакле, све оно што се дешава у Сремским Карловцима, са том летњом академијом, Корнелију у спомен, то је ето, једна манифестација, на пример, за коју се надам да се развија, чини ми се из године у годину, све више и више.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:
Песма „Зидање Раванице“, за коју је текст написао Атанасије Николић, а компоново Даврин Јенко, била је популарна и због других мелодија, који су биле њен саставни део, не само, дакле, „Зидање Раванице“, него и „Да славимо крсно име свето“, „Точи слуго рујно вино“, „Души мојој каква радост би“, „Има ли правде и правице“. Нажалост, ми данас не можемо да чујемо како су звучале ове песме, а један од разлога је и што се Даврин Јенко, као уосталом и други наши композитори, мало изводе, каже наша саговорница, музиколошкиња Ања Лазаревић Коцић.
А каква је данашња перцепција музике Даврина Јенка? Је ли он заборављен и да ли се изводи довољно, с обзиром на његов значај за почетак 20. века и крај 19. века?

Ања Лазаревић Коцић, музиколошкиња:
Даврин Јенко није заборављен, никад није заборављен и мислим да је то немогуће, само нам је химна довољна, мада верујте да многи не знају ко је написао, кад им кажете да Србин није написао нашу химну, онако су у благом шоку, али тај податак, на пример, ја бих увела као обавезни део образовања, то не могу да схватим. Али, опет да кажем, само то је довољно да он не буде заборављен и негује се његов звук, чујемо ми Јенка, мада не довољно. Али, верујте, то је нешто што могу да кажем за било ког српског композитора. Дакле, ми генерално патимо од једног озбиљног проблема, а то је да не негујемо довољно оно што је наше. Дакле, просто, све, кад бисте ме сад питали, мени сви они фале на репертоарима…Не мени, свима нама.

Музика

Гордана Јоцић, ауторка и водитељка:
Слушали сте још једно издање емисије из серијала „Српски звуци“. Реализација екипа Радија Златоусти. Производња Радио Златоусти октобар 2025. Емисија је реализована уз подршку Министарства информисања и телекомуникација Републике Србије.